

MAGYAR MÉRNÖKI KAMARA

AZ ÁLLAMI MAGASÉPÍTÉSI BERUHÁZÁSOK ÚJ RENDSZERE

MMK TÁJÉKOZTATÓ

2018.12.28.

Megjelent a Magyar Közlöny 212/2018. száma, amely az állami az állami magasépítési beruházások megvalósításáról szóló törvényt és végrehajtási kormányrendeletét tartalmazza. A szabályozás, amelynek tervezetével már a honlapon és a Mérnök Újságban is foglalkoztunk, a Beruházási Folyamatok Rendszerének (BFR) – az MMK, a MÉK és az ÉVOSZ együttműködésében elkészült és a kormányzat rendelkezésére bocsájtott – tervezetéből több elemet hasznosít, azonban több új elemet is tartalmaz. Ezen új elemek közül kiemelendő a Beruházási Ügynökség létrehozása. Mindez szükségessé teszi az új szabályozás gyakorlatának kialakításában való kamarai közreműködést, amelyhez már megtettük az első lépéseket.

I.

TÖRVÉNYI SZABÁLYOZÁS

Az állami magasépítési beruházások megvalósításáról szóló 2018. évi CXXXVIII. törvény – amelyet az Országgyűlés a 2018. december 12-i ülésnapján fogadott el – bevezetője szerint annak érdekében született meg, hogy a részben vagy egészben központi költségvetési forrásból finanszírozott, az állam által történő, magasépítés körébe tartozó beruházások megvalósítása a rendelkezésre álló források hatékonyabb felhasználásával történjenk.

A törvény az általános rendelkezések között **több fogalom meghatározását** tartalmazza. Ezek az alábbiak:

- 1. állami magasépítési beruházás: a kormányzati** magasépítési beruházás, valamint a központi költségvetési támogatás felhasználásával megvalósuló **önkormányzati** magasépítési beruházás;
- 2. kormányzati magasépítési beruházás:** állami vagyoni körbe tartozó ingatlanon, a Kormány irányítása alá tartozó központi költségvetési fejezetek költségvetési forrásaiból megvalósuló magasépítési beruházás;
- 3. központi költségvetési támogatás felhasználásával megvalósuló önkormányzati magasépítési beruházás:** helyi önkormányzati vagyoni körbe tartozó ingatlanon, támogatási jogviszony útján biztosított központi költségvetési forrás felhasználásával, a helyi önkormányzat által megvalósításra kerülő magasépítési beruházás;

4. **magasépítési beruházás:** minden olyan építési beruházás, amely olyan **építmény létrehozására, felújítására, bővítésére vagy átalakítására** irányul, amelynek a meghatározott rendeltetésétől függően a csatlakozó rendezett terepszint felett egy vagy több építményszintje létesül, és magában foglalja azon sajátos építményfajták körébe tartozó építmények létrehozását, felújítását vagy átalakítását is, amelyek a csatlakozó rendezett terepszint alatt az építmény rendeltetésszerű, biztonságos használatához elengedhetetlenek;

5. **magasépítési beruházás előkészítése:** a magasépítési beruházáshoz szükséges tanulmányok, szakvélemények, tervek, dokumentáció elkészítése, engedélyeztetés lefolytatása, a beruházással érintett ingatlanok jogi helyzetének rendezése;

6. **magasépítési beruházás megvalósítása:** a magasépítési beruházás előkészítési szakaszát követő építési tevékenység és az annak megvalósításához szükséges valamennyi járulékos feladat ellátása.

A törvény széleskörű felhatalmazást ad a Kormánynak: lehetővé teszi, hogy a **Kormány** a törvény végrehajtására kiadott rendeletében meghatározott magasépítési beruházásokra **kivételt állapítson meg** a törvény alól. A törvény egyúttal felhatalmazza a Kormányt, hogy a kormányzati magasépítési beruházás és a központi költségvetési támogatás felhasználásával megvalósuló önkormányzati magasépítési beruházás **megvalósításának, az abban való közreműködésnek a részletszabályait rendeletében** határozza meg.

Az Országgyűlés a törvényben dönt a **Beruházási Ügynökség létrehozásáról**.

Az állami magasépítési beruházások e törvényben és a Kormány rendeletében meghatározott feladatait **az állam 100%-os tulajdonában álló**, részvénytársasági formában működő, közfeladatot ellátó gazdasági társaság, a **Beruházási Ügynökség** látja el. A társaságot a **Kormány jelöli ki**. A Beruházási Ügynökség működéséhez szükséges **forrást a központi költségvetés** biztosítja. A Beruházási Ügynökség az állam nevében végzett tevékenysége során teljes **személyes költség-, illeték- és igazgatási szolgáltatási díjmentességben** részesül.

A Beruházási Ügynökség az állami magasépítési beruházással összefüggésben bármely érintett hatóságtól, közigazgatási szervtől, közműszolgáltató, közműnyilvántartó és energiaszolgáltató társaságtól, a beruházás előkészítőjétől, egyéb állami tulajdonban álló társaságtól, az érintett állami magasépítési beruházás megvalósításában közreműködő bármely szervezettől **tájékoztatást kérhet**, illetve az érintett szerv részére **intézkedés megtételét javasolhatja**.

A Beruházási Ügynökség által megvalósított **beruházásokkal összefüggő építési, felújítási, átalakítási, bővítési, helyreállítási, korszerűsítési, fejlesztési, bontási és beszerzési tevékenység közfeladatnak** minősül. A Beruházási Ügynökség által megvalósított állami magasépítési **beruházás közérdekű célú fejlesztésnek** minősül.

A **Beruházási Ügynökség a megvalósítója** azoknak a központi költségvetési forrásból finanszírozott magasépítési beruházásoknak is, amelyek során a magasépítési beruházáshoz szükséges ingatlan megállapodás alapján az állam részére biztosított.

A Beruházási Ügynökség feladatai

A Beruházási Ügynökség a kormányzati magasépítési beruházások megvalósítása során az **állam javára és nevében jár el**. Az általános szabály alól azonban a **Kormány tehet kivételt**: a Kormány **egyedi határozatában** kormányzati magasépítési beruházások megvalósítójának a Beruházási Ügynökség helyett **más szervet is kijelölhet**.

A Beruházási Ügynökség – **mint a kormányzati magasépítési beruházások megvalósítója** – az alábbi **feladatokat** látja el:

a) **közreműködik** – a Kormány e törvény végrehajtására kiadott rendeletében foglaltak szerint – a kormányzati magasépítési **beruházás előkészítésében és ellátja a tervellenőri feladatokat**;

b) a kormányzati magasépítési beruházások megvalósítása során **ellátja az építetetői feladatokat**;

c) a kormányzati magasépítési beruházások kivitelezése során **gondoskodik az építési műszaki ellenőri tevékenység ellátásáról**.

(4) A **Kormány egyedi határozatában kijelölheti a Beruházási Ügynökséget** a kormányzati magasépítési beruházások **előkészítési feladatainak elvégzésére is**. Azaz: az előkészítést alapszabályként valamely minisztérium látja el, a Beruházási Ügynökség csak akkor, ha erre a Kormány külön kijelöli.

A **Beruházási Ügynökség** a feladatkörében eljárva **különösen az alábbi feladatokat** látja el:

a) **véleményezi**, és egyetértése esetén **jóváhagyja** a kormányzati magasépítési beruházások megvalósításához szükséges **tervezési programot, tervet, dokumentációt**;

b) előkészíti és lefolytatja a kormányzati magasépítési beruházások megvalósítására vonatkozó **közbeszerzési eljárásokat**;

c) gondoskodik az **építési műszaki ellenőri tevékenység** ellátásáról;

d) megköti a kormányzati magasépítési beruházások megvalósítására vonatkozó **szerezéseket**;

e) gondoskodik az **üzempróbák** lefolytatásáról, **üzembe helyezésről**;

f) **megvalósulási dokumentációt** készített;

g) gondoskodik a **műszaki átadás-átvétel** lebonyolításáról;

h) **közreműködik a használatbavételi engedélyezési eljárásban és az egyéb szükséges hatósági engedélyezési eljárásokban**;

- i) beruházásonkénti **pénzügyi nyilvántartást** vezet a beszámolási kötelezettségek teljesítése és a Kormány tájékoztatása érdekében;
- j) az állam nevében kötött szerződések esetén a központi költségvetés terhére **kifizetést** teljesít;
- k) közreműködik a **szavatossági és jótállási jogok** érvényesítésében.

Fontos szabály, hogy a Beruházási Ügynökség **feladatai elvégzéséhez közreműködőt** vehet igénybe.

Egyes esetekben a törvény arról rendelkezik, hogy a Beruházási Ügynökség ellátja a feladatot (pl. tervellenőrzés), más esetekben arról, hogy a Beruházási Ügynökség gondoskodik a feladat ellátásáról. Valójában mindkét esetkörben – azaz a tervellenőrzés és a műszaki ellenőrzés körében is - igen nagy valószínűséggel **külső közreműködők igénybe vételére** kerül sor, mivel a Beruházási Ügynökség előtt álló feladatok nagyságrendje mást nem tesz lehetővé. Ezért a gyakorlat szempontjából igen fontos rendelkezés, hogy a Beruházási Ügynökség valamennyi feladata elvégzéséhez közreműködőt vehet igénybe.

Külön kérdés, hogy a **közreműködők kiválasztása** – figyelemmel a Beruházási Ügynökség feladatkörébe tartozó beruházások értékére - minden bizonnyal a közbeszerzésre vonatkozó szabályok szerint történik majd.

A Beruházási Ügynökség a **folyamatban lévő beruházások előkészítésébe is belép**, ennek körülményeit a törvény rendezi.

A kormányzati magasépítési beruházások előkészítésével összefüggő feladatokat ellátó előkészítő-építető által **beruházás előkészítése érdekében megkötött szerződésekben** a kormányzati magasépítési beruházás megvalósítására vonatkozó **közbeszerzési eljárás megkezdését megelőzően**, a kivitelezési dokumentáció Beruházási Ügynökség általi jóváhagyásával egy időben a **Beruházási Ügynökség** e törvény erejénél fogva **az előkészítő-építető helyébe lép**. Ehhez a szerződésben részes harmadik fél hozzájárulása nem szükséges. A Beruházási Ügynökség a kormányzati magasépítési beruházás előkészítő-építetője helyébe lép **a hatósági engedélyek tekintetében is**.

A Beruházási Ügynökség a kormányzati magasépítési beruházás megvalósításához szükséges **ingatlant** az állam nevében eljárva, az állam javára polgári jogi úton **megszerezheti**. Ennek sikertelensége esetén az állam nevében az ingatlan **kisajátítását** kezdeményezi az állam javára.

Az állam tulajdonába és a **Beruházási Ügynökség tulajdonosi joggyakorlása** alá kerülnek a törvény erejénél fogva a kormányzati magasépítési **beruházásokhoz szükséges**, a Beruházási Ügynökség által megszerzett **ingatlanok**, azok tartozékaival és alkotórészeivel együtt. A Beruházási Ügynökség tulajdonosi joggyakorlásába kell adni a kormányzati magasépítési beruházások megvalósításához szükséges – a Kormány határozatában megjelölt – állami tulajdonú ingatlanokat is.

A Beruházási Ügynökség tulajdonosi joggyakorlásának időtartama alatt a Beruházási Ügynökség által az állam 100%-os tulajdonában álló, a Beruházási Ügynökség tulajdonosi joggyakorlása alatt álló ingatlanon felépített **új építmény az állam 100%-os tulajdonába kerül.** A Beruházási Ügynökség **tulajdonosi joggyakorlása** a létrejött építmény **műszaki átadás-átvételének lebonyolítását követően,** a munkaterület kivitelező által a Beruházási Ügynökség részére történő visszaadását követő napon e törvény erejénél fogva **megszűnik.** A vagyonelemeket **az új tulajdonosi joggyakorló könyveiben, nyilvántartásában** kell feltüntetni, a Beruházási Ügynökség által nyilvántartott – befejezetlen beruházás – könyv szerinti értékén.

A Beruházási Ügynökség az **államháztartás rendszerébe tartozik,** azonban több éves kötelezettségek vállalására is képesnek kell lennie. Ezt is rendezi a törvény.

A Beruházási Ügynökség **állam nevében való tevékenysége során** az államháztartás központi alrendszerére vonatkozó, **az államháztartásról szóló 2011. évi CXCV. törvényben** (a továbbiakban: Áht.) és az államháztartásról szóló törvény végrehajtásáról szóló kormányrendeletben előírt gazdálkodási **szabályokat kell alkalmazni.** A Beruházási Ügynökség által az állam nevében megvalósítandó kormányzati magasépítési beruházások esetén **a több év vagy a költségvetési éven túli év kiadási előirányzatai terhére vállalható kötelezettségek felső korlátját a Kormány egyedi határozatában** állapítja meg. A központi költségvetésről szóló törvény **önálló fejezetként** tartalmazza a Beruházási Ügynökség állam nevében végzett feladatainak költségvetési bevételeit és költségvetési kiadásait. **Beruházási tartalékot** kell képezni a beruházások tervezettől eltérő ütemű elszámolásának kezelésére és a jóváhagyott vagy új beruházások kapcsán év közben meghozott kormányzati döntések finanszírozására.

A Beruházási Ügynökség kulcsszerepet kap a meghatározott értékhatáron felüli önkormányzati beruházásokkal kapcsolatban is.

Ha a helyi önkormányzat az e körbe tartozó magasépítési beruházást **központi költségvetési támogatás felhasználásával** valósítja meg, a magasépítési beruházás megvalósítása során – ha a Kormány másképp nem dönt – a Beruházási Ügynökség a Kormány rendeletében meghatározott **feladatokat kizárólagos joggal** látja el. A Beruházási Ügynökségnek tehát e feladatok ellátását nem kell közbeszerzési eljárásban elnyernie. Ugyanakkor a Beruházási Ügynökség ezen feladatokhoz is **közreműködőt vehet igénybe.**

A törvény **a Kormányt hatalmazta fel, hogy jelölje ki a Beruházási Ügynökséget,** továbbá állapítsa meg az állami magasépítési beruházások kivételi körét, a Beruházási Ügynökség által megvalósítandó kormányzati magasépítési beruházások körét, valamint a Beruházási Ügynökség által ellátandó feladatok körét és azok részletes szabályait, továbbá, hogy állapítsa meg az állami magasépítési beruházások fázisait és a kormányzati magasépítési beruházások kormányzati döntés-előkészítésének rendjét.

A hatályba lépésre vonatkozó rendelkezések differenciáltak:

- a törvény rendelkezéseinek zöme **2019. január 1-jén lép hatályba**,
- **kivéve az önkormányzati beruházásokra vonatkozó rendelkezéseket, amelyek 2020. január 1-jén lépnek hatályba**,
- a törvényben foglaltakat **nem kell alkalmazni** a részben vagy egészben az **Európai Unió 2014–2020-as operatív programja** és az Európai Hálózatfinanszírozási Eszköz forrásainak terhére finanszírozott állami magasépítési beruházás esetén,
- a törvényben foglaltakat azon állami magasépítési beruházások esetén **kell 2019. január 1-jétől alkalmazni**, amelyek esetében a megvalósításra irányuló **közbeszerzési eljárás 2019. január 1-jét követően indul**.

II.

A VÉGREHAJTÁSRA KIADOTT KORMÁNYRENDELETI SZABÁLYOZÁS

A Kormány a törvény felhatalmazása alapján a 299/2018. (XII. 27.) Korm. rendeletet adta ki az állami magasépítési beruházásokról

A Kormány Beruházási Ügynökségként a **BMSK Beruházási, Műszaki Fejlesztési, Sportüzemeltetési és Közbeszerzési Zártkörűen Működő Részvénytársaságot** jelöli ki.

A Beruházási Ügynökség feladatai az állami magasépítési beruházások megvalósítása során

- a Beruházási Ügynökség a **megvalósítója** azoknak a kormányzati magasépítési beruházásoknak, amelyek **kivitelezési becsült értéke meghaladja** a közbeszerzésekről szóló 2015. évi CXLI. törvény (a továbbiakban: **Kbt.**) **113. § (5) bekezdés a) pontjában meghatározott értékhatárt**;
- **ezen túl – a becsült kivitelezési értéktől függetlenül - a Beruházási Ügynökség a megvalósítója a Kormány által elfogadott, programszerűen megvalósítandó kormányzati magasépítési beruházásoknak**;
- e kormányzati magasépítési beruházások esetén az **előkészítési dokumentumok** elkészítésére irányuló, illetve e dokumentumok elkészítését magába foglaló **beszerzési és közbeszerzési eljárások** járulékos közbeszerzési szolgáltatója kizárólagos joggal a Beruházási Ügynökség.

A központi költségvetési támogatás felhasználásával megvalósuló **önkormányzati** magasépítési beruházások esetén, amelyek kivitelezési becsült értéke meghaladja a Kbt. 113. § (5) bekezdés a) pontjában meghatározott értékhatárt, a beruházás **tervelenőre, beruházás-lebonyolítója és építési műszaki ellenőre**, valamint **járulékos közbeszerzési szolgáltatója kizárólagos joggal** a Beruházási Ügynökség. A rendelkezés alapján a Beruházási Ügynökség e feladatokat **közbeszerzési eljárás nélkül** jogosult ellátni. E feladatok elvégzése során is jogosult azonban **közreműködőket igénybe venni**, ami - a feladatok nagyságrendje miatt – elkerülhetetlen is lesz.

A kormányrendelet meghatározza azokat a beruházásokat, amelyek **nem tartoznak a Beruházási Ügynökséghez**. Ilyenek azok az állami magasépítési beruházások, amelyek

előkészítésének és megvalósításának részletszabályait külön törvény határozza meg, ideértve a kapcsolódó térségfejlesztéssel összefüggő magasépítési beruházásokat; a honvédelmi, katonai, valamint nemzetbiztonsági célú és rendeltetésű építményeket érintő beruházások; a külképviseleteken, illetve a diplomáciai célú építményeken megvalósuló állami magasépítési beruházások, valamint a törvényben meghatározott kivételek.

A kormányrendelet – láthatóan figyelemmel a BFR tartalmára is - az alábbiak szerint határozza meg **az állami magasépítési beruházások előkészítési és megvalósítási szakaszait:**

Az előkészítés fázisai:

- a) megvalósíthatósági tanulmány készítése,
- b) fenntartási és üzemeltetési modell kidolgozása,
- c) hatástanulmány, szakvélemények, szakértői tanulmányok készítése,
- d) beruházási terv készítése,
- e) tervezési program elkészítése,
- f) költség- és időkalkuláció elkészítése,
- g) helyszínvizsgálat lefolytatása,
- h) beruházási program elkészítése,
- i) beruházási alapokmány és program elfogadása,
- j) tervpályázat lebonyolítása,
- k) településrendezési eszközök elkészítése, a beruházással érintett ingatlan jogi helyzetének rendezése,
- l) vázlattevé készítése,
- m) jóváhagyási terv készítése,
- n) engedélyezési dokumentáció készítése,
- o) engedélyeztetés lefolytatása,
- p) kivitelezési dokumentáció elkészítése.

A megvalósítás fázisai:

- a) az állami magasépítési beruházás megvalósítására vonatkozó közbeszerzési eljárások előkészítése és lefolytatása,
- b) az állami magasépítési beruházás megvalósítására vonatkozó szerződések előkészítése és megkötése,

- c) az építési műszaki ellenőri tevékenység ellátása,
- d) az üzempróbák lefolytatása, üzembe helyezés,
- e) megvalósulási dokumentáció készíttetése,
- f) a műszaki átadás-átvétel lebonyolítása,
- g) a használatbavételi engedélyezési, illetve tudomásulvételi eljárásban való közreműködés,
- h) a szavatossági és jótállási jogok érvényesítése.

A szabályozás kiemelt fontosságot tulajdonít a kormányzati magasépítési beruházások **kormányzati döntés-előkészítési rendjének.** Ennek jegyében rendezi az eljárási szabályokat.

Az előkészítés jelentőségének felismerését jelzi, hogy a **Kormány a megfelelően előkészített, kivitelezési dokumentációval rendelkező kormányzati magasépítési beruházások megvalósítását hagyja jóvá.** A kormányzati magasépítési beruházás előkészítőjének személyére, az előkészítésére irányuló kormány-előterjesztés tartalmára, az előkészítéséről szóló kormánydöntésre a **Beruházás Előkészítési Alap felhasználásáról szóló kormányrendeletben** foglaltakat kell alkalmazni. A Kormány a kormányzati magasépítési beruházás előkészítéséről szóló döntése szerinti határozatában rendelkezhet arról, hogy a kormányzati magasépítési beruházás előkészítési fázisának befejezését követően **a kivitelezési dokumentációt jóvá kívánja hagyni.**

A kormányzati magasépítési beruházás **előkészítője** (előkészítő, építtető) együttműködik a kormányzati magasépítési beruházás előkészítése során a Beruházási Ügynökséggel, valamint a Kormány határozatában megjelölt, leendő vagyonkezelőjével, üzemeltetőjével. A rendelkezés arra utal, hogy **a kormányzat az eddigiéknél nagyobb súlyt helyez az üzemeltető – előrehozott – közreműködésének is.**

A Beruházási Ügynökség, a leendő vagyonkezelő és üzemeltető véleményezi a beruházás előkészítési dokumentációit, illetve a **Beruházási Ügynökség jóváhagyja az engedélyes dokumentációt,** valamint a **kivitelezési dokumentációt,** egyet nem értése esetén pedig kéri a megküldött dokumentáció átdolgozását vagy kiegészítését a dokumentáció vitatott pontjainak és indokainak megjelölésével. A beruházás előkészítője – azaz az érintett miniszter – és a Beruházási Ügynökség közötti **véleményeltérés esetén a Kormány dönt.**

A kormányzati magasépítési beruházás **tervellenőre kizárólagos joggal a Beruházási Ügynökség.** A Beruházási Ügynökség a tervelőri tevékenység során ellenőrzi a beruházás terveinek, dokumentációjának tartalmát az építés minőségének, a szakszerű kivitelezés biztosításának, valamint az egyéb jogszabályokban meghatározott követelményeknek az érvényre juttatása érdekében. Hangsúlyozandó: e rendelkezés arra biztosít jogot a Beruházási Ügynökségnek, hogy **közbeszerzési eljárás nélkül** lássa el a tervelőrzés feladatát. E feladat ellátása során is lehetséges – a beruházások várható nagyságrendje miatt pedig elkerülhetetlen – lesz külső **közreműködők igénybe vétele.**

A kivitelezési tervdokumentációhoz kötődik a **költségvetés jóváhagyása**. A kivitelezési dokumentációhoz szükséges költségvetést a Beruházási Ügynökség költségszakértő útján véleményeztetni, és azt a kivitelezési dokumentáció keretében hagyja jóvá.

Az állami vagyon felügyeletéért felelős miniszter (feltételes közbeszerzési eljárás alapján) kezdeményezi a **Kormány döntését a kormányzati magasépítési beruházás megvalósítása érdekében**. A Kormány egyedi határozatban dönt a kormányzati magasépítési beruházás megvalósításáról, az ahhoz szükséges **kötelezettségvállalás** összegéről, továbbá minden olyan kérdésről, amely a kormányzati magasépítési beruházás megvalósítása érdekében szükséges.

Az előkészítésért felelős személy és a Beruházási Ügynökség köteles együttműködni. Ennek keretében

- **az előkészítésért felelős személy** az előkészítést elrendelő kormánydöntést követően **negyedévente tájékoztató jelentést készít a Beruházási Ügynökség számára az előkészítés helyzetéről**, továbbá tájékoztatás céljából megküldi a Beruházási Ügynökség részére a tervezési programot, az engedélyezési dokumentációt, a kivitelezési dokumentációt, továbbá a végleges építési engedélyt;
- a Beruházási Ügynökség **a kivitelezés során negyedévente tájékoztató jelentést készít az előkészítésért felelős személy részére**, illetve külön is tájékoztatja, ha a teljesítési határidőt befolyásoló körülmény merül fel;
- a Beruházási Ügynökség továbbá a döntéshozatal előtt kikéri az előkészítésért felelős személy véleményét a **műszaki tartalom változására**, illetve a szerződés módosítására vonatkozó döntés meghozatalát megelőzően.

Fontos, hogy a **Kormány** e rendelete szerinti eljárásrend alkalmazása alól **egyedi határozatában felmentést adhat**.

A rendelet **2019. január 1-jén lép hatályba**, kivéve az önkormányzati beruházásokat érintő néhány rendelkezést, amelyek 2020. január 1-jén lépnek hatályba.